

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СИСТЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ СЕЙСМІЧНИХ СИГНАЛІВ НА ОСНОВІ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

ст.гр. 1КН-15сп Мазуренко В.А.

керівник: професор Савчук Т.О.

Об'єкт – процес класифікації сейсмічних сигналів.

Предмет – програмні засоби формування груп сейсмічних сигналів.

Мета роботи – підвищення точності класифікації сейсмічних сигналів за рахунок застосування нейронної мережі.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

- запропонувати шляхи розв'язання задачі класифікації сейсмічних сигналів;
- запропонувати математичну модель класифікації сейсмічних сигналів;
- провести проектування нейронної мережі;
- розробити структуру програмного модуля;
- розробити алгоритм функціонування програмного забезпечення;
- виконати програмну реалізацію запропонованого підходу до класифікації сейсмічних сигналів;
- виконати тестування програмного забезпечення та проаналізувати отримані результати.

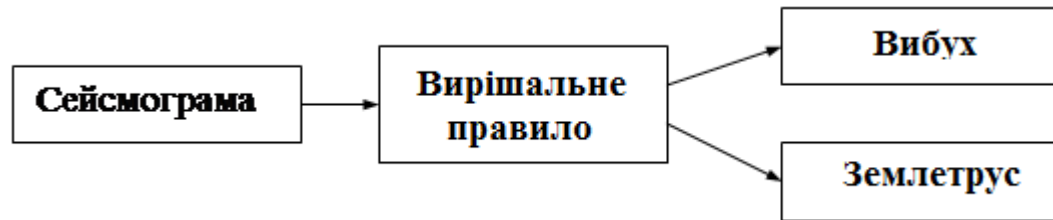
АКТУАЛЬНІСТЬ

У даній роботі розглядається завдання, що виникає при сейсмічному моніторингу: класифікація сейсмічних сигналів по типу джерела, тобто визначення за записаною сейсмограмою причини зафіксованої події: розрізнити, що це - вибух чи землетрус.

Відомі методи класифікації сейсмічних сигналів:

аналітичні методи з теорії статистичного аналізу (приклад - метод виділення дискримінантних ознак з сейсмограмм і подальшої класифікації векторів ознак за допомогою статистичних вирішальних правил)

Загальна схема класифікації сейсмографічних сигналів

В роботі запропоновано використовувати:

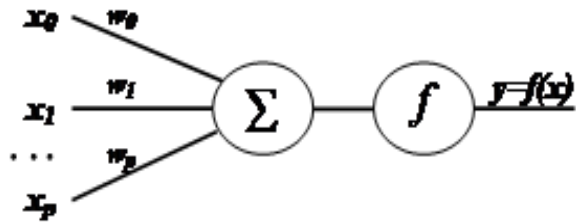
метод класифікації сейсмічних сигналів на основі нейронних мереж

Математична постановка задачі:

є два набори векторів (кожен вектор розмірності N): $X_1, \dots, X_{p1}$ і $Y_1, \dots, Y_{p2}$. Заздалегідь відомо, що X_i ($i = 1, \dots, p1$) належить до першого класу, а Y_j ($j = 1, \dots, p2$) - до другого. Потрібно визначити таку функцію f , що при $f(x) > 0$ вектор X свідносився б до першого класу, а при $f(x) < 0$ - до другого, де $X_i \in \{X_1, \dots, X_{p1}, Y_1, \dots, Y_{p2}\}$.

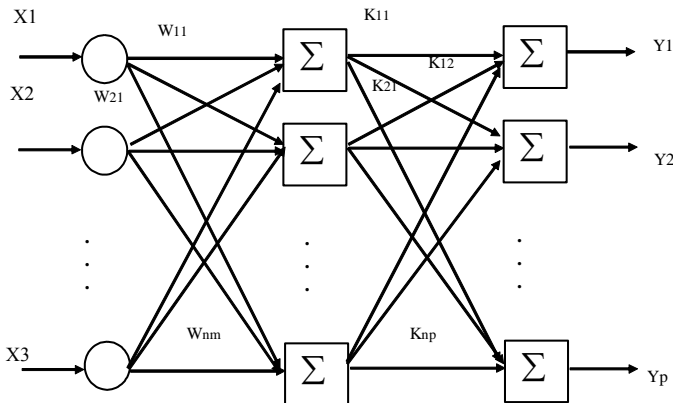
Огляд архітектур нейронних мереж, призначених для задач класифікації

■ Нейрон-класифікатор

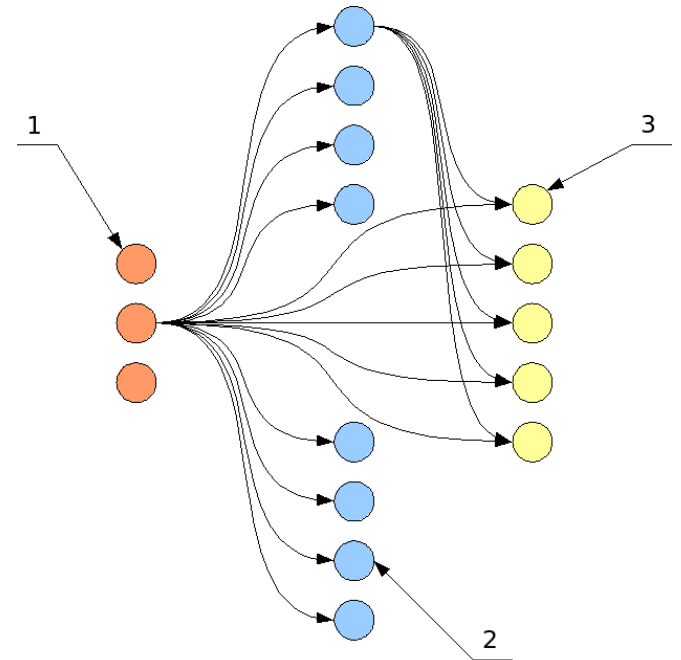

$$y = f\left(\sum_{i=1}^p w_i x_i + w_0\right) \equiv f\left(\sum_{i=0}^p w_i x_i\right), \text{ где } x_0 \equiv 1$$

■ Багатошаровий перцептрон (був обраний)

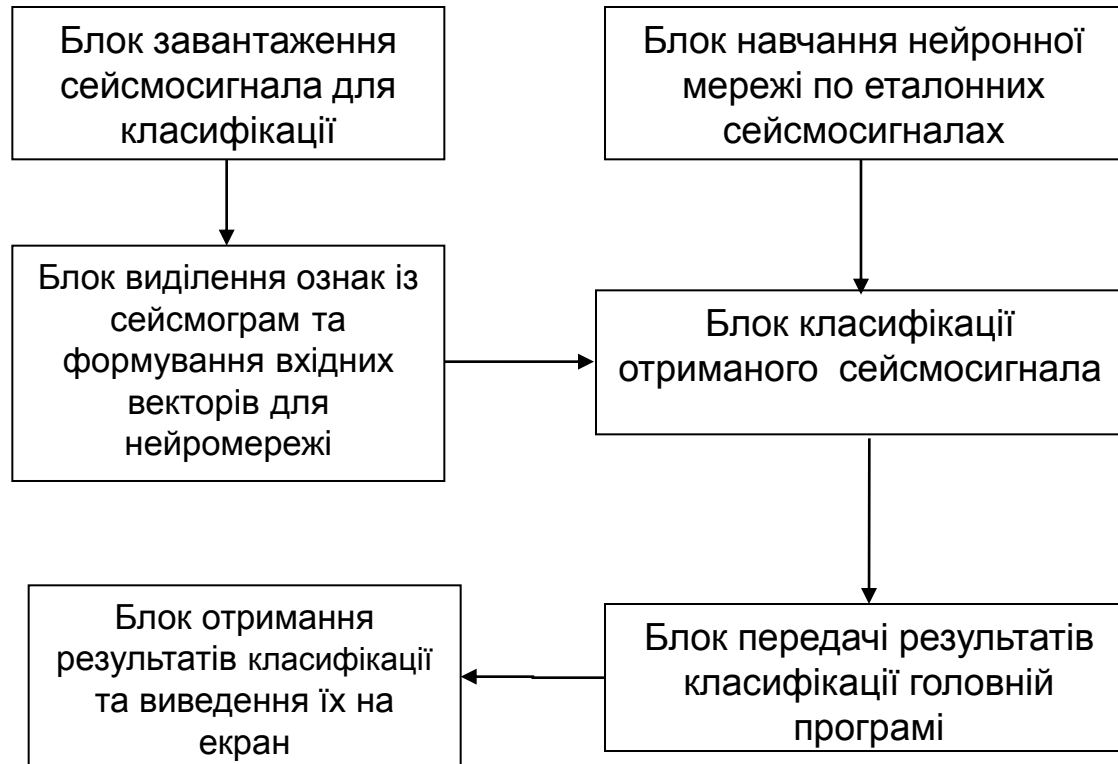

■ Нейронна мережа Ворда

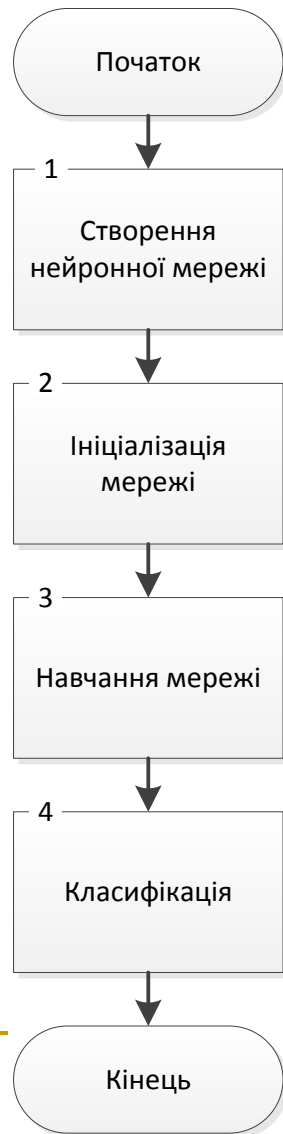

- 1 - Нейрони вхідного шару
- 2 - Нейрони блоку прихованого шару
- 3 - Нейрони вихідного шару

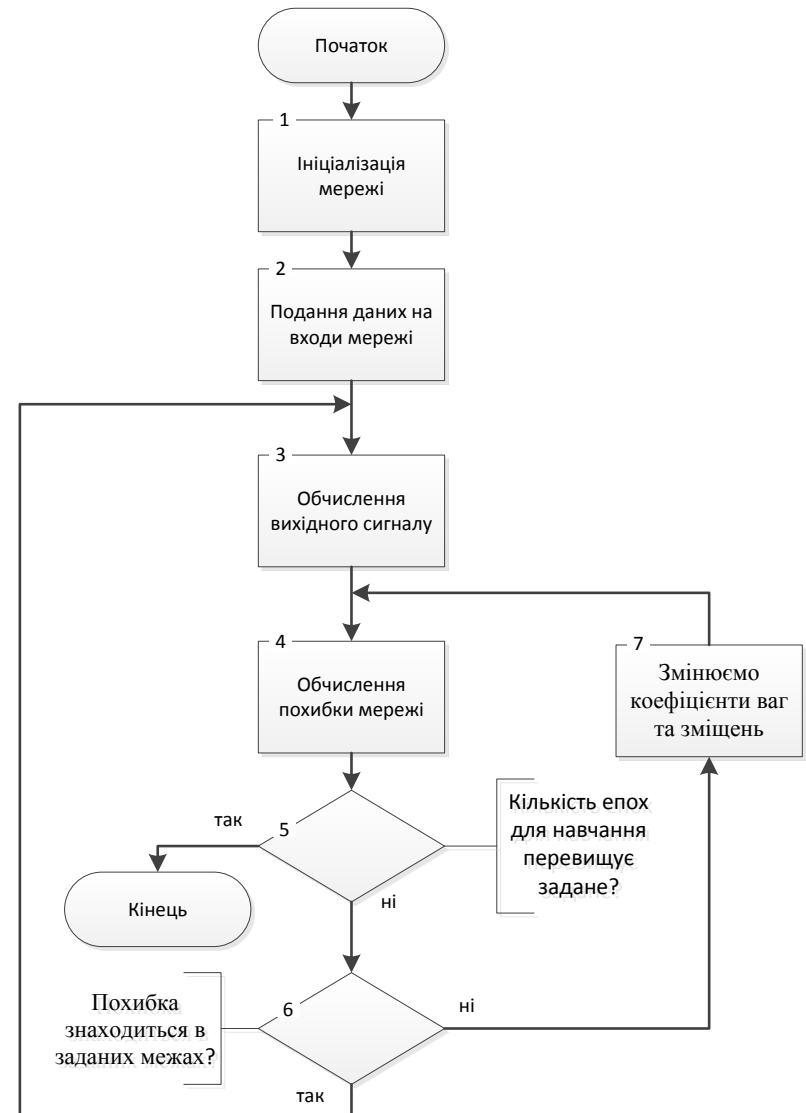
СТРУКТУРНА СХЕМА ПРОГРАМНОГО МОДУЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СЕЙСМІЧНИХ СИГНАЛІВ НА ОСНОВІ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

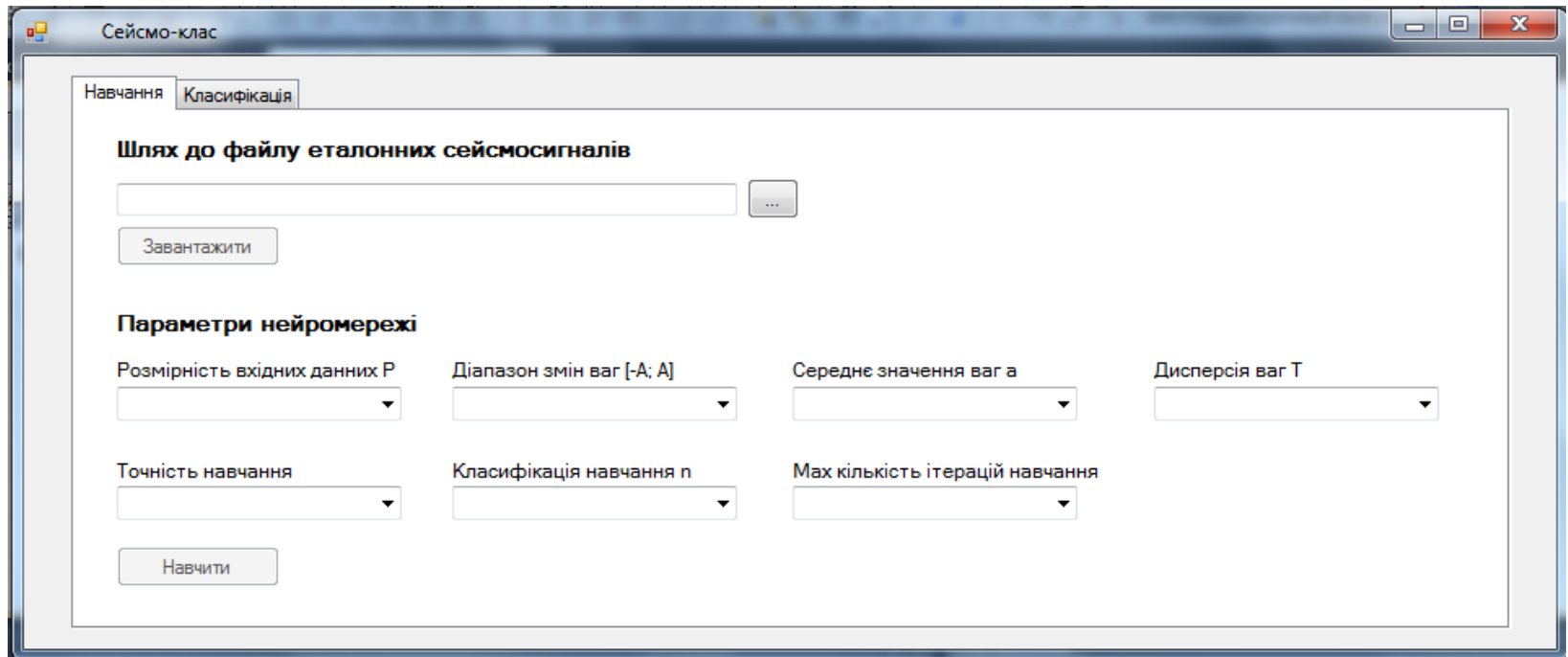
Алгоритм роботи нейронної мережі

Алгоритм навчання нейронної мережі

ВИД ГРАФІЧНОГО ІНТЕРФЕЙСУ ПРОГРАМНОГО МОДУЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СЕЙСМІЧНИХ СИГНАЛІВ НА ОСНОВІ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

Сейсмо-клас

Навчання | **Класифікація**

Шлях до файлу еталонних сеймосигналів

...

Завантажити

Параметри нейромережі

Розмірність вхідних даних P	Діапазон змін ваг [-A; A]	Середнє значення ваг a	Дисперсія ваг T
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Точність навчання	Класифікація навчання n	Мах кількість ітерацій навчання	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

Навчити

Головна форма модуля після запуску

РОБОЧЕ ВІКНО ПРОГРАМНОГО МОДУЛЯ В РЕЖИМІ НАВЧАННЯ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

The screenshot shows a software window titled "Сейсмо-клас" with two tabs: "Навчання" (Training) and "Класифікація" (Classification). The "Навчання" tab is active. The interface is divided into two main sections: "Шлях до файлу еталонних сейсмосигналів" (Path to the file of standard seismic signals) and "Параметри нейромережі" (Neural network parameters).

Шлях до файлу еталонних сейсмосигналів

Text input field: D:\Work\Seysmo\Etalon.txt
Button: ...
Button: Завантажити

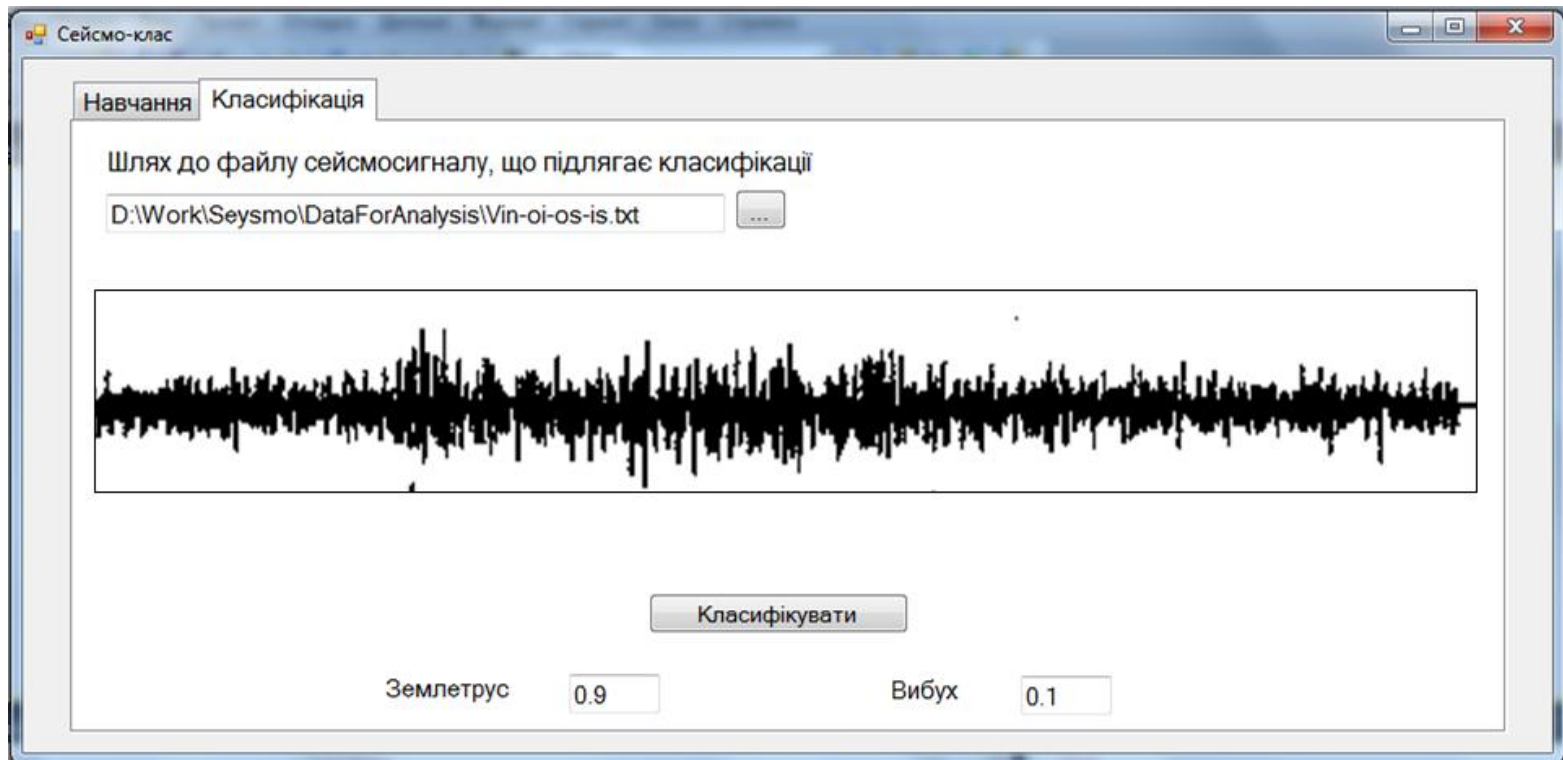
Параметри нейромережі

Розмірність вхідних даних P	Діапазон змін ваг [-A; A]	Середнє значення ваг a	Дисперсія ваг T
3	0	0,1	9
Точність навчання	Класифікація навчання n	Мах кількість ітерацій навчання	
0,01	1	200	

Button: Навчити

РОБОЧЕ ВІКНО ПРОГРАМНОГО МОДУЛЯ В РЕЖИМІ НАВЧАННЯ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

Порівняння результатів роботи розробленого модуля та програми-аналога

Показники	Програма-аналог	Розроблений модуль
Об'єм тестової вибірки	86 (50 - землетрусів і 36 – вибухів)	
Кількість правильно класифікованих сигналів	80	83
Достовірність класифікації, %	93	96,5

Висновки

В даній дипломній роботі розроблено інтелектуальну систему класифікації сейсмічних сигналів на основі нейронної мережі багат шаровий перцептрон (мова програмування Microsoft Visual C++).

1. Нейронні мережі дозволяють успішно вирішувати проблему визначення типу джерела сейсмічної події.

2. Нове рішення за достовірністю (96,5%) краще традиційних методів (93%), що свідчить про досягнення поставленої мети.
